

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Drama Dersi Uygulamaları ile İlgili Görüşleri
Class Teacher Candidates' Views About Drama Applications

DOI: <http://dx.doi.org/10.17556/jef.83161>

Hüseyin POLAT*

Özet

Bu araştırmanın amacı drama dersi uygulamaları ile ilgili olarak eğitim fakültesi ilköğretim sınıf öğretmenliği programı öğrencilerinin görüşlerini tespit etmektir. Tarama modelinde betimsel bir araştırma olan bu çalışmamızın veri kaynağını, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Programında araştırmacı tarafından yürütülen drama dersini alan 3. Sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın sonucunda, drama dersi uygulamalarının öğretmen adaylarının sosyal ve duygusal gelişimlerine olumlu katkı sağladığı gibi cinsiyet değişkenine göre; eleştirel düşünme, farklı olaylarla ilgili birikimler kazanma, daha rahat iletişim kurma ve dramayı öğretmenlik hayatında kullanma görüşlerinde kızlar lehine; adayların kaldıkları yer değişkenine göre ise Kredi Yurtlar Kurumunda kalanlar lehine anlamlı farklılık görülmüştür.

Anahtar Sözcük: Drama, drama uygulamaları, duygusal gelişim, kişisel gelişim, öğrenci.

Abstract

This study aims to determine the views of the students attending education faculty, primary teaching program about drama class applications. The research was conducted in a survey model, and the participants of the research consist of 3rd grade students at primary teaching department of education faculty at Adiyaman university in 2011-2012 academic year and attending the drama lectures given by the researcher. The conclusions showed that drama class applications had positive contribution to social and emotional development of teacher candidates; as for the views of critical thinking, experience acquisition through various activities, communication and applying drama in their prospective career, significant difference was observed in favor of female teacher candidates on the basis of gender variable; and on the basis of accommodation variable, significant differences were also observed in favor of the teacher candidates abiding in State dormitories.

Keywords: Drama, drama applications, emotional development, personal development, student.

---

* Yrd.Doç.Dr., Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi, hpolat@adiyaman.edu.tr

Giriş

Fransızca 'da burjuva tiyatrosu anlamına gelen drame'nin, Yunanca 'da itmek, çekmek, yapmak, etmek, eylemek anlamında olan dran sözcüğünden türediği (Adıgüzel, 2007: 15) söylenmektedir. Bu kavrama Yunan kültüründe; “eylem (dromenon)” (And, 2007: 52), “koşu yapılan yer” (Aytaç, 1992: 17), “oyynamak” (Nutku, 1998: 27) gibi çeşitli anlamlar da yüklenmiştir.

Türkçede ise “1. Sahnede oynanmak için yazılmış oyun. 2. Acıklı, üzüntülü olayları, bazen güldürücü yönlerini de katarak konu alan sahne oyunu türü. 3. Tiyatro edebiyatı. 4. mec. Acıklı olay” anlamında kullanılmaktadır (TDK,1988: 408-409).

Drama sınırları belli kesin bir tanımdan ziyade, amacı ve süreci ön plana çıkaran yönleri bulunmaktadır; Öğrenmek, sahneye çıkmadan ve oyunda rol yapmadan yaşam deneyiminin genişletmektir (Karadağ ve Çalışkan, 2008: 40). Bir ya da birden çok insanın birbiriyle veya doğayla başka nesnelere etkileşerek yaşadıkları içsel ve dışsal devinimlerdir (Levent, 1993: 93). Canlı ya da cansız varlıkların sözle veya sözsüz olarak taklit edilmesidir. Bir anlamda hayali oyundur (Dirim, 1998: 34). Dramatik bir durumun, bir grup tarafından tiyatro teknikleri kullanılarak paylaşılması sürecidir (Aslan, 2009: 27).

Drama, bireysel ve grup kazanımlarına göre farklı adlar altındaki uygulamaları ile karşımıza çıkmaktadır.

Yaratıcı drama, bütüncül bir öğrenmenin desteklendiği, her aşamasında tüm duyarların geliştirilmesine yönelik etkinliklerin yer aldığı, zihinsel ve fiziksel hareketliliğin gerekli olduğu, merkezinde katılımcıların yer aldığı, bireylere dünyayı her alanda algılayabilme yollarını sunan, doğaçlama, rol yapma vb. tekniklerden yararlanan, bir grup çalışması içinde bireylerin bir yaşantısını, bir olayı, bir fikri, bir eğitim ünitesini, bir soyut kavramı, ya da davranışı oyunsu süreçlerde anlamlandırması, canlandırmasıdır (Adıgüzel, 1993: 141, 156; Üstündağ, 1996: 19; Henry, 2000: 47; Pinciotti, 1992; San,2006:113) .

Sosyodrama, toplumsal sorunlarla ilgili canlandırmaların gerçekleştirildiği, iletişim-etkileşim, duyu, güven, uyum çalışmalarından rahatlama egzersizlerine kadar daha kapsamlı bir

sürecin kapsandığı bir türdür (Karadağ ve Çalışkan, 2008:51-54; Bozdoğan, 2003:78).

Psikodrama, kişilerin iç dünyasını eyleme dökerek, bir anlamda spontane tiyatrodan yararlanarak gerçekleştirilen, ruhsal geliştirme, ve tedavi yaklaşımı, bireylerin empati yeteneklerini geliştiren, karşısındakini anlamaya çalışan, olayların duygu ve düşüncelerini dramatize edilmesine dayanan, 'ısınma', 'oyun', 'paylaşım' olmak üzere üç parçadan oluşan bir seans, bir tekniktir (Karadağ ve Çalışkan,2008:51-54; Asutay, 2003:46; Dökmen, 1995:114 ; Aral vd., 2003: 46) .

Eğitimde drama, sosyal yaşamın, eğitimsel amaçlara uyarlanıp, çocuğun kendi deneyimleriyle kendinin ve çevresinin farkına varmasını sağlayan, sosyal bir olgunun oyun yoluyla öğretilmesi süreci, eğitim amaçlarıyla sınırlı, açık ve net eğitim amaçları olan, daha çok büyük motor hareketlerle yapılan, ifade etmeye, rol oynamaya, canlandırmaya ve tartışmaya dayalı grup etkinliklerinin yapıldığı bir türdür (Akyüzlüler, 2007: 26; Önder, 2001: 32; Sağlamöz, 2006: 90).

Dramanın ne olduğu ya da nasıl tanımlandığından çok bireye olası katkıları daha önemli olmaktadır. San'a göre (1990) drama ya da dramatik olan, insanın her türlü eylem ve ediminde yer almaktadır. İnsanın insanla giriştiği her tür dolaysız, doğrudan ilişki, etki tepki alışverişi, arada oluşan en az düzeyde bir etkileşim bile bir dramatik an ya da dramatik bir durumdur. Drama, çocukların seçenekleri ve manevi ikilemlerine yardımcı olur, drama boyunca gözlemedikleri hakkında kararlar verebilir ve daha sonra bunları yansıtabilirler (Fulford vd., 2001: 2). Dramada bireyler, geçmiş yaşantılarından kazanmış oldukları kavramların anlamlarıyla, anladıkları düzeyde etkin olarak karşı karşıya geldikleri için her drama etkinliği bireylere yeni yaşantılar sağlayarak, bireylerin kendilerini gerçekleştirmelerini sağlayabilir (Üstündağ, 2006: 45). Karapınarlı (2007: 84)'ya göre drama etkinlikleri sırasında öğrencilere ayrılan vakit fazla olduğundan öğrenciler kendi iç dünyalarını daha iyi anlayabilirler.

Çocukların, dramada rol almaları kendine güven kazanmalarını sağlar (Fulford v.d., 2001: 2-5). Bir başka ifade ile çocuğun gelişim basamağında kendilik algısı ve başkaları tarafından olduğu gibi kabul edilme çok önemlidir. Önder (2009:48)'e göre bu kabul önemli bir insan ihtiyacıdır. Başkaları tarafından kabul edildiğini hissetmek

insana iyi gelir. Varlığının kabul edildiğini algılar ve kendine güveni yükselir. Drama lideri tarafından yaratılan güvenli ortam ile çocuk kendini ifade ederken ve ne yapıp ne yapmayacağını, yeteneklerinin farkına varır, kendini tanımaya başlar (Ömeroğlu, 2006: 57).

Drama uygulamaları sayesinde bir takım yaşam durumları oluşturarak, kişilerin yaratıcılıklarına ve kişisel gelişimine katkıda bulunur. Bu durum öğrencilere temel eğitimlerini tamamlamadan gerçek yaşama dair erken gelişimler ve hazırlık yapma fırsatı sağlamaktadır. Kandır (2006)'ın ifadesi ile etkinlikler sırasında düşünülenler yaşantıya dönüştürülmektedir. Drama sayesinde öğrenciler kendi yaşamlarındaki küçük öyküleri canlandırma fırsatını yakalamaktadırlar (Kara, 2011:147).

Eğitimciler öğrencilerin kendilerini ve çevrelerini tanımları için sürekli bir uğraş içerisinde dirler. Benzer olarak Acar'a göre (2010; 2011), bireysel ya da grupla psikolojik danışmada danışanın kendisini veya başkasını tanıması için de bir takım sözel ya da sözel olmayan törensel oyunlar olarak adlandırılan alıştırmalar ve deneyler yapılmaktadır. San'a göre (1990). Öğretmen ve eğitimcilerin belki de asıl görevi, çocukların ve ergenlerin dünyayı anlayabilmeleri yönünde, onların çevreleri ile başkalarıyla ve kendileriyle etkileşim ve iletişime girmeleri için olanaklar hazırlamaktır.

Drama uygulamalarında çocuklar farklı görüşler koyabilir ve diğerlerine karşı kişisel görüşlerini tahlil edebilirler (Fulford vd., 200: 2-3).

Dramanın en önemli amacı öğrencilerin farklı bakış açılarını ve daha derin anlamalarını dikkate almaktır. Alt amaç, grup ve toplulukların ortaklıkları üzerine, iletişim becerilerini ve sözel olmayan ifade biçimlerinin gelişmesini inşa etmektir <http://www.osi.hu/esp/rei/downloads/multicultural_teaching_techniques.pdf> e.t. 03.12.2012. Bireyin grupla iletişimi, gruptaki yerini belirleme, yaşantısını sürdürme gibi etkinliklerde önemli olan etkileşim beceresi için San'a göre (1990) drama sağlamaktadır. Topdal (2004) iletişimi yaratıcı dramanın kapsamında, amaçlarında, yöntemlerinde ve boyutlarında yer alan önemli bir kavram olarak tanımlamakta, grup üyelerinin pekiştirmesi gereken beceri, ulaşması gereken bir ilk eylemi olarak belirtmektedir. Üstündağ'a göre (2006: 27) de drama sayesinde öğrenci yaparak yaşayarak öğrenirken bir yandan da duyu organlarını harekete geçirir ve unutulmayacak

yaşantılar kazanır. Bu yaşantıların kazanılması sırasında, bireyin sözel ve sözel olmayan iletişim becerileri de gelişmektedir.

Dram uygulamaları göz önüne alındığında, eğitimdeki herhangi bir araçtan daha fazla aynı anda bireyleri sosyal, duyuşsal ve bedensel geliştirme potansiyeline sahip olduğu söylenebilir.

Dramada hiçbir zaman bir şeyi olduğu gibi kabul etme ve öykünme söz konusu değildir. San'a göre (1990) drama, bir eylem, bir edim durumu olması yanı sıra aynı zamanda bir zihinsel durumdur. Drama süreçlerinde gerçekleşen öğrenmenin ve sosyalleşmenin dışında dramanın; güven, kendine saygı, bir grubun üyesi olmanın getirdiği toplumsal gizil güç vurgusu, iletişim ve problem çözme yetilerinin gelişmesi, edilgenlik yerine katılımcı olma, bağımlılık yerine bağımsız olma ve karar verebilme, yetkinleşme, demokratikleşme gibi nitelikler kazandırdığı ile ilgili görüşler ortaya konulmuştur.

Yapılan araştırmalar göstermiştir ki drama uygulamaları öğrencilerin fiziksel, duygusal, sosyal ve bilişsel gelişimleri üzerinde pozitif bir etkiye sahiptir. Bunlar; kişisel güven, hayal gücü, işbirliği, konsantrasyon, iletişim yeteneği, problem çözme, eğlence, duygusal rahatlama, sakinleşme, kişisel disiplin, güven, fiziksel sağlık, hafıza, sosyal farkındalık ve estetik yaklaşım gelişimi olarak açıklanabilir <<http://www.DramaEd.net>> 19.03.2012. Drama; hayal gücünün kullanılması, kendini yaratıcı olarak ifade, karar verme ve problem çözme, kendini ve dünyayı anlama, kendine güven, diğerlerini düşünme, saygı duyma ve değerleri anlama olgularının gelişmesine yardımcı olur<<http://ehlt.flinders.edu.au/education/DLiT/2001/drama/whatdram.htm>>28.11.2012.

Drama mevcut eğitimde konunun çoklu yorumlanması, çoklu bakış açısı açısından birçok avantaj sağlamaktadır. Drama sayesinde öğrenciler daha fazla anlamakta, daha fazla empati yapmaktadırlar. Gözlem yetenekleri artmakta, vücutları gelişmekte, duyguları güçlenmektedir. Bu nedenle öğrenciler daha fazla düşüncelere sahip olmaktadır (Styslinger,2000).

Drama ve uygulamalarını eğitimciler için özel kılan şey, dramanın hem okulda alınması gereken bir sanat konusu olarak hem de bir öğretim yöntemi olarak eğitim sürecinin içinde yer almasıdır. Her iki durumda da katılımcıların kurgusal bağlamlarda bir takım roll-

er üstlenmesi mümkün olmaktadır
<<http://interdisciplinary.net/ati/education/cp/ce3/Davis%20paper.pdf>>
18.03.2012.

Drama dersi uzmanlarca söylendiği gibi öğrencilerin fiziksel, sosyal, duygusal gelişimlerine katkı sağlıyorsa bir sanat konusu olarak eğitim fakültelerinde bu dersi alan öğrencilere söz konusu gelişim alanlarında katkı sağlaması beklenir. Styslinger'e göre (2000); Gardner, Rose, Witherall ve Noddings gibi eğitimci ve eleştirmenler mevcut eğitim sistemi ile ilgili birçok gerçeği gözler önüne sermektedirler: baskın doğrusal bir müfredat, belirlenmiş ders kitapları, geleneksel değerlendirme ve standartize edilmiş testler. Ancak dramanın uygulandığı sınıflar burada anlatılanlara benzemez ve öğrencilerine birçok ses ve düşünce seçeneklerine izin verir.

Drama boyunca öğrenciler, durum değerlendirmesinde, seçim yapmada ve hareket yapmada benzer yetkilere sahiptirler. Onlar bilginin pasif alıcıları değil, kendi anladıklarını sahneleyen, diyalogları üretme yeteneğine sahip aktif katılımcılardır (Styslinger, 2000).

Okul programlarında bazı derslerin amacı öğrencileri gerçek yaşam durumlarına hazırlamaktır. Örnek olarak; ilkokul 1, 2, ve 3. sınıftaki "Hayat Bilgisi" dersi verilebilir. Kabapınar (2012), bu derste eğlenerek öğrenmenin anahtarı olarak drama öğretim yöntemi önerirken Kara (2009) Türkçe öğretiminde bilginin kalıcılığını sağlamak için daha ilk sınıftan itibaren drama etkinliklerine başlanması gerektiğini söylemektedir. Drama, dil becerisi ve okuma-yazmanın çok yönlü öğretiminde güçlü ve etkili bir yöntemdir (Maden, 2010:262). Genç'e göre ise drama, oyun aracılığıyla farklı değişimcilere ulaşılması ve yeni ürünler oluşturulması yönüyle öğretim amaçlıdır (2002:146).

Bir eğitim programında bireyin gelişimi, çevreye uyum sağlaması, yeni çevre oluşturması, geçmişini tanıması ya da yorumlayabilmesi, şimdi ve daha sonra olmak istediği birey gibi kazanımlarını en iyi drama uygulamaları ile gerçekleştirebileceğini söylenebilir. Bu da dramayı bir öğretim yöntemi olarak eğitim açısından değerli kılmaktadır.

İyi bir toplum ve nitelikli bireyler yetiştirmek için çok önemli bir dönem olan ilkokul eğitimini üstlenen sınıf öğretmenlerinin çok özel donanımlarla eğitim fakültelerinden mezun olmaları

gerekmektedir. Bu anlamda drama eğitimi günümüzde tanımlanan iyi sınıf öğretmeninin donanımsal becerisi içinde yer alması gereken önemli bir öğedir. Bu da araştırmayı bizim için özel kılmaktadır.

Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırma projesi kapsamında ilköğretim programlarında zorunlu ders olarak yerini almış olan drama dersi temelde iki amacı barındırır. Birincisi dersin öğretmen adaylarının kişisel gelişimlerine yardımcı olması, ikincil olarak da adayların kazanımlarını daha sonra bir drama lideri öğretmen olarak öğrencilerine aktarabilmesidir.

Bu araştırmamızın amacı, drama uygulamalarının öğretmen adaylarının kişisel gelişimlerine olası katkıları ile ilgili olarak görüşlerini ortaya koymaktır.

Yöntem

Bu araştırma, geçmişte var olan ya da halen var olan bir durumu saptamaya yönelik bir “tarama modeli” çalışmasıdır. Karasar’a göre (1998: 81) tarama modelleri, iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan bir araştırma modelidir.

Eğitim fakültelerinde lisans programlarında zorunlu bir ders olan drama dersi ile ilgili araştırmayı etkilemesi beklenen uygulamalar, 2011-2012 eğitim öğretim yılı V. Yarıyılında Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı programındaki 3. Sınıf öğrencilerine 12 hafta boyunca 2 saat teorik 2 saat uygulama olarak üzere haftada 4 saat olarak araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Drama dersi uygulamalarında Leyla Küçükahmet, Hande Borçbakan ve S. Sadi Karamanoğlu çevirdikleri ve yayına hazırladıkları “İlköğretimde Drama” kitabında yer alan; “İsimlerle Başlama”, “Lideri Takip Etmek”, “Şekil Verme”, “Körebe”, “Sarkaçlar”, “Kutuda Ne Var?”, “Hareketlerle Bir Film Anlatmak”, “Sesler Oluşturma”, “Partiye Gelenler”, “Çapraz Hatlar”, “Yardımcı Araçlar”, “Kayıp Mazeret Dilekçesi”, “Spor Spikeri”, “Şapkalar”, “Kurallara Ne Gerek Var?” ve Yılmaz Arıkan’ın hazırladığı “Tiyatro ve Drama Eğitimi” adlı kaynakta yer alan; “Uygulama 1: Tanışma” , “Uygulama 2: Yaratma, gözlem, İmgelem”, “Uygulama 13: Vücut Kullanımı”, “Uygulama 32: Fiziksel Kişilendirme Yapmayı Öğrenmek”, “Uygulama 52: Hayal Gücü ve

Dikkat Çalışmaları” adlı uygulamalarından yararlanmışlardır. Bu çalışmada ayrıca Alev Önder’in “Eğitici Drama” , Engin Karadağ’ın “ Kuramdan Uygulamaya İlköğretimde Drama” adlı kitapları da kullanılmıştır. Drama dersi uygulamaları boyunca her öğrenci bir drama uygulaması yapmıştır. Öğrenciler söz konusu kaynaklardaki drama uygulamalarını sergiledikleri gibi kendi dramalarını sahnelemelerine, mevcut drama uygulamalarında değişiklik yapmalarına ve/veya doğaçlama uygulama yapmalarına müdahale edilmemiş olup gerektiğinde cesaretlendirilmişlerdir. Drama dersi uygulamaları boyunca uygulamalar ile ilgili öğrencilerin kişisel gelişim ifadeleri yazılı kayıt altına alınmıştır. İlgili literatür taraması yapıldıktan sonra nihayetinde drama dersi uygulamaları ile ilgili öğrencilerin görüşlerini öğrenmek amacıyla bir anket geliştirilmiştir.

Geliştirilen ön anket rastgele seçilen 10, 3. sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Uygulamadan sonra yeniden gözden geçirilen anket, öğrencilerin, drama dersi ile ilgili görüşlerini öğrenmeyi amaçlayan ve kişisel bilgiler olmak üzere iki bölüm halinde son şeklini almıştır. Anket 5 ‘li likert tipi ölçek türünde toplam 25 maddeden oluşmaktadır. Araştırma verileri SPSS programında değerlendirilerek sunulmuştur.

Araştırmanın örneklemini 2011-2012 eğitim öğretim yılında Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı programındaki Drama dersini 14(on dört) hafta boyunca alan, 171, 3. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır

Tablo 1. Örneklemin Dağılımı

		f	%
Cinsiyet	Kız	75	43.9
	Erkek	96	56.1
Öğretim Programı	I.Öğretim	84	49.1
	II. Öğretim	87	50.9
Öğrencilerin Kaldığı Yer	Ailem İle	47	27.5
	KYK Yurt	35	20.5
	Hemşerilerim Aynı Evde	21	12.3
	Ortak Dünya Görüşünü Paylaştığım Arkadaşlarımla Aynı Evde	52	30.4
	Ortak Dünya Görüşünü Paylaştığım Arkadaşlarımla Aynı Yurtta	-	-

Özel Yurt	8	4.7
Diğer	8	4.7

Bu araştırmadaki örneklemimizin cinsiyeti; % 43.9'u kız, % 56.1'i erkek öğrencilerden, öğretim programı; % 49.1'i I. Öğretim, % 50.9'u II. Öğretim' den oluşmaktadır.

Örneklemimizdeki öğretmen adaylarının % 27.5'i ailesi ile , % 20.5'i Kredi Yurtlar Kurumunda, % 12.3'ü hemşerileri ile aynı evde, % 30.4'ü ortak dünya görüşünü paylaştığı arkadaşları ile aynı evde, % 4.7'si özel yurttan ve % 4.7'si diğer yerlerde kalmaktadırlar.

Tablo 1'e göre öğrencilerin çoğunluğu ortak dünya görüşün paylaştıkları arkadaşları ile aynı evde kalmaktadırlar.

Bulgular

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Dram Dersi Uygulamaları İle İlgili Görüşleri

	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		Cevapsız	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Drama dersinde yaşamsal durumlar sergilenir.	80	46.8	83	48.5	4	2.3	3	1.8			1	0.6
2.Kendimi daha iyi ifade etmemde drama dersi katkı sağladı.	80	51.5	65	38.0	11	6.4	5	2.9	2	1.2		
3.Drama dersleri sonrasında rahatlarım.	90	52.6	64	37.4	9	5.3	4	2.3	3	1.8	1	0.6
4.Drama dersi sayesinde birçok duygumun farkına vardım.	46	26.9	79	46.2	30	17.5	10	5.8	3	1.8	3	1.8
5.Öz farkındalığının artmasında drama dersinin katkısı oldu.	47	27.5	83	48.5	19	13.5	15	8.8	2	1.2		
6.Drama dersinden sonra sınıf arkadaşlarımı daha iyi anladım.	72	42.1	68	39.8	23	12.3	5	2.9	2	1.2	1	0.6

H. Polat / EÜ Eğitim Fakültesi Dergisi, 16-1 (2014), 75-99

7.Arkadaşlarıma empati beslememde drama dersi katkısı sağladı.	53	31	78	45.6	21	13.5	16	9.4	1	0.6	1	0.6
8.Drama dersinden sonra yaratıcı tarafımı keşfettim.	44	25.7	75	43.9	23	11.7	21	12.3	7	4.1	1	0.6
9.İletişim yeteneğimin gelişmesinde drama dersi katkı sağladı.	60	35.1	78	45.6	20	15.8	8	4.7	2	1.2	3	1.8
10.Eleştirel düşünme yeteneğimin gelişmesinde drama dersinin faydası oldu.	39	22.8	87	50.9	27	15.2	14	8.2	3	1.8	1	0.6
11.Drama dersi sayesinde hayal gücüm gelişti.	51	29.8	80	46.8	26	11.7	11	6.4	3	1.8		
12.Duygularımı daha rahat ifade etmede drama dersi katkı sağladı.	51	29.8	84	49.1	20	12.9	12	7.0	3	1.8	1	0.6
13.Düşüncelerimi daha iyi ifade etmede drama dersinden yararlandım.	41	24	89	52	22	12.9	13	7.6	5	2.9	1	0.6
14.Bireysel farklılıkları kabul etmemde drama dersi katkı sağladı.	39	22.8	93	54.4	22	13.5	11	6.4	4	2.3	2	1.2
15.Farklı olaylar ile ilgili birikimler kazanmama drama dersi katkı sağladı.	44	25.7	81	47.4	23	23.4	18	10.5	2	1.2	3	1.8
16.Hoşlanmadığım olaylarla başa çıkmada drama dersinin faydası oldu.	18	10.5	77	45	40	8.8	32	18.7	4	2.3		
17.Drama dersinin kişisel gelişimime olumlu yararı oldu.	62	36.3	76	44.4	21	12.3	6	3.5	4	2.3	2	1.2
18.Drama dersinde özgüvenim daha da gelişti.	69	40.4	73	42.7	15	8.8	8	4.7	1	0.6	5	2.9

H. Polat / EÜ Eğitim Fakültesi Dergisi, 16-1 (2014), 75-99

19.Drama dersinden sonra sınıf arkadaşlarım beni daha çok anladılar.	29	17	54	31.6	53	31	25	14.6	7	4.1	3	1.8
20.Drama dersi sayesinde bazı arkadaşlarıma daha yakın hissediyorum.	49	28.7	72	42.1	24	14.0	21	12.3	4	2.3	1	0.6
21.Drama dersinden sonra sınıf arkadaşlarımla daha rahat iletişim kurabiliyorum.	60	35.1	70	40.9	21	12.3	17	9.9	3	1.8		
22.Diğer derslerdeki sunumlarımı yeterli düzeyde yapmamda drama dersi katkı sağladı.	66	38.6	81	47.4	13	7.6	11	6.4				
23.Drama dersi sayesinde sosyal ilişkilerim daha çok gelişti.	53	31	82	48	18	10.5	15	8.8	3	1.8		
24.Drama dersi öğretim becerime katkıda bulundu.	62	36.3	78	45.6	21	12.3	6	3.5	1	0.6	3	1.8
25.Dramayı öğretmenlik hayatımda kullanacağım.	144	84.2	21	12.3	3	1.8	2	1.2	1	0.6		

Tablo 2'ye göre Öğretmen Adaylarının drama dersi uygulamaları ile ilgili;

“Drama dersinde yaşamsal durumlar sergilenir.” görüşüne % 95.3 “olumlu” (kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum), % 2.3 kararsızım, % 1.8’i “olumsuz” (katılmıyorum) ve % 0.6’sı ise cevapsız düzeyde;

“Kendimi daha iyi ifade etmemde drama dersi katkı sağladı.” görüşüne % 89.5 “olumlu”, % 6.4’ü kararsızım, % 4.1 “olumsuz” (kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum) düzeyde;

“Drama dersleri sonrasında rahatlarım.” görüşüne % 90 “olumlu”, % 5.3’ü kararsızım, % 4.1 “olumsuz” ve % 0.6’sı ise cevapsız düzeyde; “Drama dersi sayesinde bir çok duygumun farkına vardım.” görüşüne % 73.1 “olumlu”, % 17.5’i kararsızım, % 7.6’sı “olumsuz” ve % 0.6’sı ise cevapsız düzeyde;

“Öz farkındalığının artmasında drama dersinin katkısı oldu.” görüşüne % 76 “olumlu”, % 13.5’i kararsızım, % 10.6’sı “olumsuz” düzeyde;

“Drama dersinden sonra sınıf arkadaşlarımı daha iyi anladım.” görüşüne % 81.9’u “olumlu”, % 12.3’ü kararsızım, % 4.1’i “olumsuz” ve % 0.6’sı ise cevapsız düzeyde;

“Arkadaşıma empati beslememde drama dersi katkısı sağladı.” görüşüne % 76.6’sı “olumlu”, % 13.5’i kararsızım, % 10’u “olumsuz” ve % 0.6’sı ise cevapsız düzeyde;

“Drama dersinden sonra yaratıcı tarafımı keşfettim.” görüşüne % 69.6’sı “olumlu”, % 11.7’si kararsızım, % 16.4’ü “olumsuz” ve % 0.6’sı ise cevapsız düzeyde;

“İletişim yeteneğimin gelişmesinde drama dersi katkı sağladı.” görüşüne % 80.7’si “olumlu”, % 15.8’i kararsızım, % 5.9’u “olumsuz” ve % 1.8’i ise cevapsız düzeyde;

“Eleştirel düşünme yeteneğimin gelişmesinde drama dersinin faydası oldu.” görüşüne % 73.7’si “olumlu”, % 15.2’si kararsızım, % 10’u “olumsuz” ve % 0.6’sı ise cevapsız düzeyde;

“Drama dersi sayesinde hayal gücüm gelişti.” görüşüne % 76.6’sı “olumlu”, % 11.7’si kararsızım ve % 8.2’si “olumsuz” düzeyde; “Duygularımı daha rahat ifade etmede drama dersi katkı sağladı.” görüşüne % 78.9’u “olumlu”, % 12.9’u kararsızım, % 8.8’i “olumsuz” ve % 0.6’sı ise cevapsız düzeyde;

“Düşüncelerimi daha iyi ifade etmede drama dersinden yararlandım.” görüşüne % 76’sı “olumlu”, % 12.9’u kararsızım, % 10.5’i “olumsuz” ve % 0.6’sı ise cevapsız düzeyde;

“Bireysel farklılıkları kabul etmemde drama dersi katkı sağladı.” görüşüne % 77.2’si “olumlu”, % 13.5’i kararsızım, % 8.7’si “olumsuz” ve % 1.26’si ise cevapsız düzeyde;

“Farklı olaylar ile ilgili birikimler kazanmama drama dersi katkı sağladı.” görüşüne % 73.1’i “olumlu”, % 23.4’ü kararsızım, % 11.7’si “olumsuz” ve % 1.8’i ise cevapsız düzeyde;

“Hoşlanmadığım olaylarla başa çıkmada drama dersinin faydası oldu.” görüşüne % 55.5’i “olumlu”, % 8.8’i kararsızım, % 21’i “olumlu” düzeyde;

“Drama dersinin kişisel gelişimime olumlu yararı oldu.” görüşüne % 80.7’si “olumlu”, % 12.3’ü kararsızım, % 5.8’i “olumsuz” ve % 1.2’si ise cevapsız düzeyde;

“Drama dersinde özgüvenim daha da gelişti.” görüşüne % 83.1’i “olumlu”, % 8.8’i kararsızım, % 5,3 “olumsuz” ve % 2.9’u ise cevapsız düzeyde;

“Drama dersinden sonra sınıf arkadaşlarım beni daha çok anladılar.” görüşüne % 62.6’sı “olumlu”, % 31.0’ı kararsızım, % 31.6’sı “olumsuz” ve % 1.8’i ise cevapsız düzeyde;

“Drama dersi sayesinde bazı arkadaşlarıma daha yakın hissediyorum.” görüşüne % 70.8’i “olumlu”, % 14.0’ı kararsızım, % 14.6’sı “olumsuz” ve % 0.6’sı ise cevapsız düzeyde;

“Drama dersinden sonra sınıf arkadaşlarımla daha rahat iletişim kurabiliyorum.” görüşüne % 76’sı “olumlu”, % 12.3’ü kararsızım ve % 11.7’si “olumsuz” düzeyde;

“Diğer derslerdeki sunumlarımı yeterli düzeyde yapmamda drama dersi katkı sağladı.” görüşüne % 86’sı “olumlu”, % 7.6’sı kararsızım ve % 6.4’ü “olumsuz”(katılmıyorum) düzeyde;

“Drama dersi sayesinde sosyal ilişkilerim daha çok gelişti.” görüşüne % 79’u “olumlu”, % 10.5’i kararsızım ve % 10.6’sı “olumsuz” düzeyde; “Drama dersi öğretim becerime katkıda bulundu.” görüşüne % 81.9’u “olumlu” % 12.3’ü kararsızım, % 4.1’i “olumsuz” ve % 1.8’i ise cevapsız düzeyde;

“Dramayı öğretmenlik hayatımda kullanacağım.” görüşüne % 96.5’i “olumlu”, % 1.8’i kararsızım ve % 1.8’i “olumsuz” düzeyde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 2’ye göre öğretmen adaylarının drama dersi uygulamaları ile ilgili görüşlere özellikle kendilerini daha iyi ifade etmede %51.5 ve sınıf arkadaşlarını daha iyi anlamada %42.1 “kesinlikle katılıyorum” çoğunlukla düzeyinde katıldıkları görülmektedir. En az düzeyde “kesinlikle katılıyorum” görüşler ise; %17 oranında sınıf arkadaşlarının kendilerini anlaması ve %10.5 oranında hoşlanmadığı olaylarla başa çıkmada drama dersinin faydası olduğu ile ilgili görüşler olduğu görülmektedir.

Tablo 2 ye göre öğretmen adayları, drama dersinin kendilerine sosyal ve duygusal gelişim alanlarında çoğunlukla “kesinlikle katılıyorum” ve “katılıyorum” düzeyinde olumlu yönde katkı sağladıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Dram Dersi Uygulamaları İle İlgili Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları.

		N	x	Ss	F	t	p
s1	Kız	74	4,39	0,68	0,68	-	0,41
	Erkek	96	4,43	0,59		0,36	
s2	Kız	75	4,19	0,88	0,74	-	0,39
	Erkek	96	4,49	0,75		2,42	
s3	Kız	74	4,49	0,76	0,73	1,51	0,39
	Erkek	96	4,29	0,88			
s4	Kız	75	3,93	0,95	0,15	0,13	0,70
	Erkek	93	3,91	0,90			
s5	Kız	72	4,00	0,89	1,95	0,58	0,16
	Erkek	94	3,91	0,97			
s6	Kız	75	4,36	0,78	0,03	2,25	0,86
	Erkek	95	4,06	0,91			
s7	Kız	75	4,05	0,96	0,37	0,88	0,54
	Erkek	94	3,93	0,92			
s8	Kız	75	3,77	1,12	0,09	0,21	0,77
	Erkek	95	3,74	1,08			
s9	Kız	74	4,19	0,75	1,79	1,08	0,18
	Erkek	94	4,04	0,96			
s10	Kız	75	4,09	0,79	8,26	3,08	0,00**
	Erkek	95	3,66	0,99			
s11	Kız	75	4,23	0,78	2,93	3,34	0,09
	Erkek	96	3,76	0,99			
s12	Kız	74	4,03	0,92	0,00	0,48	0,98
	Erkek	96	3,96	0,94			
s13	Kız	75	3,87	0,93	0,12	-	0,73
	Erkek	95	3,87	0,99		0,05	
s14	Kız	75	4,11	0,81	3,29	2,69	0,07
	Erkek	94	3,73	0,95			
s15	Kız	74	4,03	0,84	5,78	1,83	0,02*
	Erkek	94	3,76	1,03			
s16	Kız	75	3,57	0,93	0,87	1,72	0,35
	Erkek	96	3,31	1,02			
s17	Kız	75	4,21	0,83	0,20	1,43	0,65
	Erkek	94	4,01	0,98			
s18	Kız	73	4,21	0,82	0,28	-	0,60
	Erkek	93	4,22	0,87		0,07	
s19	Kız	74	3,43	1,05	0,10	-	0,75

	Erkek	94	3,44	1,09		0,02	
s20	Kız	74	3,96	0,96	3,31	1,42	0,07
	Erkek	96	3,73	1,12			
s21	Kız	75	4,08	0,87	4,83	1,18	0,03*
	Erkek	96	3,90	1,12			
s22	Kız	75	4,32	0,86	1,72	1,95	0,19
	Erkek	96	4,07	0,80			
s23	Kız	75	4,04	0,86	1,99	0,76	0,16
	Erkek	96	3,93	1,04			
s24	Kız	75	4,28	0,67	0,86	1,79	0,36
	Erkek	93	4,05	0,91			
s25	Kız	75	4,85	0,46	6,78	1,37	0,01*
	Erkek	96	4,73	0,67			

*P<0.05, **p<0.01

Tablo 3'e göre; araştırmaya katılan Öğretmen Adaylarının cinsiyet değişkeni ile drama dersi uygulamaları ile ilgili görüşlere ilişkin yapılan bağımsız gruplar t-Testi sonucunda; "Eleştirel düşünme yeteneğimin gelişmesinde drama dersinin faydası oldu" [t=3.08;p<.01], "Farklı olaylar ile ilgili birikimler kazanmama drama dersi katkı sağladı." [t=1.83;p<.05], "Drama dersinden sonra sınıf arkadaşlarımla daha rahat iletişim kurabiliyorum." [t=1.18;p<.05], "Dramayı öğretmenlik hayatımda kullanacağım." [t=1.37;p<.05] görüşlerde anlamlı farklılık görülmektedir.

"Eleştirel düşünme yeteneğimin gelişmesinde drama dersinin faydası oldu" görüşünde farklılığın kızlar lehine (n=75, x=4.09); "Farklı olaylar ile ilgili birikimler kazanmama drama dersi katkı sağladı." görüşünde farklılığın kızlar lehine (n=74, x=4.03), "Drama dersinden sonra sınıf arkadaşlarımla daha rahat iletişim kurabiliyorum." görüşünde farklılığın kızlar lehine(n=75, x=4.08); "Dramayı öğretmenlik hayatımda kullanacağım." Görüşünde farklılığın kızlar lehine(n=75, x=4.85) olduğu görülmektedir. Bulgulara göre sınıf öğretmeni kız öğretmen adayları bu görüşlere erkek öğretmen adaylarından daha olumlu düzeyde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Dram Dersi Uygulamaları İle İlgili Görüşlerinin Öğretim Programı Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları

		N	X	Ss	F	t	Sig.
s1	1.Öğretim	84	4,44	0,65	0,10	0,59	0,75
	2.Öğretim	86	4,38	0,62			
s2	1.Öğretim	84	4,44	0,78	0,57	1,31	0,45
	2.Öğretim	87	4,28	0,86			
s3	1.Öğretim	83	4,28	0,89	1,29	-	0,26
	2.Öğretim	87	4,47	0,78			
s4	1.Öğretim	83	4,14	0,78	4,87	3,17	0,03*
	2.Öğretim	85	3,71	1,00			
s5	1.Öğretim	83	4,06	0,95	0,01	1,50	0,94
	2.Öğretim	83	3,84	0,90			
s6	1.Öğretim	84	4,33	0,83	0,32	2,09	0,57
	2.Öğretim	86	4,06	0,89			
s7	1.Öğretim	84	4,19	0,77	7,28	2,94	0,01*
	2.Öğretim	85	3,78	1,04			
s8	1.Öğretim	84	3,89	1,06	1,79	1,65	0,18
	2.Öğretim	86	3,62	1,12			
s9	1.Öğretim	83	4,24	0,89	1,16	1,97	0,28
	2.Öğretim	85	3,98	0,84			
s10	1.Öğretim	84	4,01	0,90	1,40	2,23	0,24
	2.Öğretim	86	3,70	0,93			
s11	1.Öğretim	84	4,15	0,92	0,73	2,66	0,39
	2.Öğretim	87	3,78	0,91			
s12	1.Öğretim	83	4,13	0,93	0,26	1,99	0,61
	2.Öğretim	87	3,85	0,91			
s13	1.Öğretim	84	4,05	0,94	0,42	2,40	0,52
	2.Öğretim	86	3,70	0,96			
s14	1.Öğretim	84	4,10	0,83	1,71	2,84	0,19
	2.Öğretim	85	3,71	0,95			
s15	1.Öğretim	83	3,93	0,93	1,53	0,70	0,22
	2.Öğretim	85	3,82	0,99			
s16	1.Öğretim	84	3,57	0,92	2,72	1,89	0,10
	2.Öğretim	87	3,29	1,03			
s17	1.Öğretim	83	4,17	0,85	0,11	0,95	0,74
	2.Öğretim	86	4,03	0,98			

s18	1.Öğretim	83	4,33	0,83	0,05	1,76	0,82
	2.Öğretim	83	4,10	0,85			
s19	1.Öğretim	84	3,54	1,03	0,38	1,23	0,54
	2.Öğretim	84	3,33	1,10			
s20	1.Öğretim	84	3,93	1,00	4,25	1,21	0,04*
	2.Öğretim	86	3,73	1,10			
s21	1.Öğretim	84	4,02	1,01	0,76	0,60	0,38
	2.Öğretim	87	3,93	1,03			
s22	1.Öğretim	84	4,31	0,79	1,26	2,00	0,26
	2.Öğretim	87	4,06	0,85			
s23	1.Öğretim	84	4,08	0,92	1,12	1,43	0,29
	2.Öğretim	87	3,87	1,00			
s24	1.Öğretim	83	4,23	0,75	0,43	1,16	0,51
	2.Öğretim	85	4,08	0,88			
s25	1.Öğretim	84	4,79	0,64	0,01	0,05	0,93
	2.Öğretim	87	4,78	0,54			

*p<0.05

Tablo 4'e göre; araştırmaya katılan Öğretmen Adaylarının öğrenim programı değişkeni ile drama dersi uygulamaları ile ilgili görüşlere ilişkin yapılan bağımsız gruplar t-Testi sonucunda; "Drama dersi sayesinde birçok duygumun farkına vardım." [t=3.17;p<.05], "Arkadaşlarıma empati beslememde drama dersi katkısı sağladı." [t=2.94;p<.05], "Drama dersi sayesinde bazı arkadaşlarıma daha yakın hissediyorum." [t=1.21;p<.05] görüşlerinde anlamlı farklılık vardır.

"Drama dersi sayesinde bir çok duygumun farkına vardım." görüşünde anlamlı farklılığın I. öğretim (n=83, x=4.14); "Arkadaşlarıma empati beslememde drama dersi katkısı sağladı." görüşünde anlamlı farklılığın I. öğretim (n=84, x=4.19); "Drama dersi sayesinde bazı arkadaşlarıma daha yakın hissediyorum." görüşünde anlamlı farklılığın I. öğretim (n=84, x=3.93) lehine olduğu görülmektedir. Bulgulara göre anlamlı farklılığın görüldüğü görüşlerde I. öğretim sınıf öğretmenleri öğretmen adayları daha olumlu düzeyde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Dram Dersi Uygulamaları İle İlgili Görüşlerinin Kaldıkları Yer Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları.

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Sig.	Fark(LSD)
s7 Gruplar Arası	10,34	5	2,07	2,47	0,03*	KYK Yurt-Ailem İle
Grup İçi	136,61	163	0,84			
Toplam	146,95	168				KYK Yurt-Diğer İle

Tablo 5'e göre; araştırmaya Öğretmen Adaylarının kaldıkları yer ile drama dersi uygulamaları ile ilgili görüşlere ilişkin yapılan tek faktörlü ANOVA sonucunda sadece "Arkadaşlarıma empati beslememde drama dersi katkısı sağladı." görüşünde anlamlı farklılıklar görülmüştür; "[F(5,163)=2.47;p<.05)]. Eşteş varyans şartı sağlandığı için durumlarda farkın kaynağını görmek amacıyla yapılan LSD izleme testine göre; kredi yurtlar kurumunda kalan öğrenciler ile ailesinin yanında kalan öğrenciler arasında, kredi yurtlar kurumunda kalan öğrenciler lehine; kredi yurtlar kurumunda kalan öğrenciler ile diğer kategoride kalan öğrenciler arasında, kredi yurtlar kurumunda kalan öğrenciler lehine anlamlı farklılık görülmektedir. Bulgulara göre kredi yurtlar kurumunda kalan öğrenciler, ailesinin yanında kalan öğrencilere göre arkadaşlarına empati beslemede, drama dersi uygulamalarının daha fazla katkıda bulunduğunu belirtmişlerdir.

Sonuç ve Tartışma

Öğretmen adayları, drama dersi uygulamalarının yaşamsal durumları ortaya koyduğunu ve kendilerini daha iyi ifade etmede katkı sağladıklarını çoğunlukla düşünmektedirler. Bu sonuç Tanrıseven ve Aykaç (2013)'in araştırma bulgularıyla paralellik taşımaktadır.

Öğretmen adayları; ders ve uygulamaların sonunda rahatladıklarını, birçok duygularının farkına vardıklarını, duygularını daha rahat ifade ettiklerini belirtmişlerdir.

Öğretmen adayları; öz farkındalıklarının artması, sınıf arkadaşlarını daha iyi anlama, iletişim kurma, empati besleme, yaratıcı taraflarını keşfetme, eleştirel düşünme yeteneği, hayal güçlerinin gelişmesi, düşüncelerini daha iyi ifade etme, bireysel farklılıkları ka-

bul etme gibi bir takım kişisel ve sosyal becerilerin, drama dersi ve uygulamaları sayesinde geliştiğini belirtmişlerdir. Benzer bulguları Başçı ve Gündoğdu (2011) ile Akoğuz (2002) araştırmalarında ortaya koymuşlardır.

Drama dersi ve uygulamaların, öğrencilerin kişisel gelişim becerileri ile ilgili olarak, farklı birikimler edinmelerine katkı sağladığı görülmektedir. Aynı zamanda hoşlanmadıkları olaylarla başa çıkmada ve öz güvenlerinin artmasına olumlu katkı sağladığı da söylenebilir. Öğretmen adayları, arkadaşlarının kendilerini daha çok anladıklarını, bazılarını daha yakın hissettiklerini ve sosyal ilişkilerinin de daha da geliştiğini ifade etmişlerdir. Bu bulgumuz Tanrıseven ve Aykaç(2002) araştırmasında ortaya koyduğu yaratıcı dramının çekingenliği azaltması ile Durmuş (2008)'un araştırmasında bulunduğu drama uygulanan deneklerdeki utangaçlık hissinin azalması bulguları ile paralellik taşımaktadır. Çekingenlik ve utangaçlık hisleri bireylerin sosyalleşmesindeki önemli iki olaydır.

Drama dersi ve uygulamalarının öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişim alanlarına olumlu katkı sağladığı ve geliştirdiği öğrenciler tarafından çoğunlukla belirtilmiştir. Bu sonuç Çoban (2007)'in araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Cinsiyet değişkeni açısından değerlendirildiğinde; eleştirel düşünme yeteneğinin gelişmesinde, farklı olaylar ile ilgili birikimler kazanmada, sınıf arkadaşlarıyla daha rahat iletişim kurabilme ve dramayı öğretmenlik hayatında kullanma görüşlerinde kızlar lehine anlamlı farklılık görülmüştür. Her ne kadar öğrencilerin hangi illerden geldiği ile ilgili soru sorulmamış olsa da deneyimler sonucu kız çocuklarının çoğunlukla çalışmanın yapıldığı bölge ve yakın yerlerden geldikleri görülmektedir. Bölgenin ataerkil, geleneksel ve kapalı yapı özelliği dikkate alındığında bu sonucun kız çocuklarının eğitimi için daha anlamlı hale geldiği söylenebilir.

Öğretim programı değişkenine göre; drama dersi sayesinde bir çok duygunun farkına varılmasında, arkadaşlarına empati beslemede, bazı arkadaşlarına daha yakın hissetme görüşlerinde I. Öğretim programında öğrenim gören öğrenciler lehine anlamlı farklılık görülmüştür.

Öğrencilerin kaldıkları yer değişkenine göre; arkadaşlarına empati besleme görüşünde kredi yurtlar kurumunda kalan öğrenciler ile aileleri ve diğer yerlerde kalanlar arasında kredi yurtlarında kalan

öğrenciler lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu durum ailelerinden uzakta bir arada bulunan öğrencilerin birbirlerini anlamak için sarf ettikleri gayretin yansımaları olarak yorumlanabilir.

Araştırmada elde edilen bu sonuçlara dayalı olarak şu öneriler geliştirilmiştir;

Drama dersi ve uygulamaları eğitim fakültelerindeki bir dersten öte, öğretmen adayının kişisel gelişimi için kullanılmalı, bu anlamda akademisyen, fiziksel ortam gibi koşullar hızla iyileştirilmelidir.

Drama dersi ve uygulamalarının öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişimleri üzerindeki olumlu etkisi göz önüne alındığında, maksimum verimlilik için eğitim fakültesinde bu dersi verecek akademisyenin drama eğitimi uzmanlığı yanı sıra birey ve grupla psikoloji eğitimi de almış olması daha olumlu sonuçlar ortaya koyacağı düşünülmektedir.

Drama dersi ve uygulamalarının daha etkin sonuçları için eğitim fakültelerinde drama salonu mutlaka kurulmalıdır.

Drama dersi ve uygulamalarının öğrenci üzerindeki olumlu sonuçları düşünüldüğünde, öğretmen adaylarının meslek hayatlarına atıldıklarına drama dersinde edindikleri birikimleri uygulamaları, drama eğitiminde uzmanlaşmayı mesleki kariyerleri boyunca sürdürmeleri için de üniversiteler, drama dernekleri ile işbirlikleri sağlanmalıdır.

Kaynaklar

- Acar, Nilüfer Voltan (2010). *Grupla Psikolojik Danışmada Alıştırmalar-Deneyler*, 4.Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- (2011)*Grupla Psikolojik Danışma İlke ve Teknikleri*, Geliştirilmiş 8.Basım, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Adıgüzel, H. Ömer (1993). *Oyun ve Yaratıcı Drama İlişkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- (2007). *Drama ve Öğrenme Ortamları*. (Editör: Ali Öztürk). *İlköğretimde Drama*. (1. Baskı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 33-47.
- Akoğuz, M. (2002). *İletişim Becerilerin Geliştirilmesinde Yaratıcı Dramanın Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Akyüzlüer, Fatma (2007). *İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Becerilerini Geliştirmede Dramanın Etkisi*, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- And, Metin (2007). *Oyun ve Bügü Türk Kültüründe Oyun Kavramı*, 2. Baskı, Yapı kredi Yayınları, İstanbul

- Aral, Neriman, Baran, Gülen, Pedük, Şenay ve Erdoğan, Serap (2003). Eğitimde Drama, II. Baskı, İstanbul: Ya-Pa Yayıncılık.
- Aslan, Naci (2009). Drama Öğretimi. *Türkiye 10. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri Kitabı*. 20-22 Haziran, Ankara: Oluşum Yayınları, 25-29.
- Asutay, Aclay (2003). *Dramanın Yabancı Dil Eğitimindeki Yeri ve Önemi*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aytaç, Kemal (1992). *Avrupa Eğitim Tarihi*. İstanbul: İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları.
- Aytaç, Gıyasettin (2008). Türkçe Öğretiminde Tematik Yaratıcı Drama (1. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Başçı, Zeynep, Kerim Gündoğdu (2011). Öğretmen Adaylarının Drama Dersine İlişkin Tutumları ve Görüşleri: Atatürk Üniversitesi Örneği, İlköğretim Online. 10(2),454-467
- Bozdoğan, Zülâl (2003). Okulda Rehberlik Etkinlikleri ve Yaratıcı Drama, 1.Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Çoban, Enise Çalışkan (2007). *Sosyal Beceri Sorunu Olan Öğrenciler ve Annelerine Uygulanan Yaratıcı Drama Etkinlikleri Programının Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerinin Gelişimi Üzerine Etkisi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Durmuş, Emine (2008). “Yaratıcı Drama İle Bütünleştirilmiş Grupla Psikolojik Danışmanın Üniversite Öğrencilerin Utangaçlık düzeylerine Etkisi”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 41, 1,93-114
- Dirim, Aygören (1998). Okul Öncesi Eğitimde Yaratıcı Drama., İstanbul: Esin Yayınevi.
- Dökmen, Üstün (1995). Sosyometri ve Psikodrama, I. Basım. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Fulford, Jane, Merryn Hutchings, Alistair Ross, Helen Schmitz (2001). İlköğretimde Drama, Çev. ve Yay. Haz., Leyla Küçükahmet, Hande Borçbakan, S.Sadi Karamanoğlu Nobel Yay.,Ankara
- Genç, Hanife Nalan (2002). “İlköğretim II. Aşama Öğrencilerinin Drama Bilgi Düzeylerini Belirleme Çalışması”, Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi Sempozyumu, 17-18 Ekim 2002, Kök yay., Ankara
- Henry, Mallika (2000). Drama’s Ways of Learning. *Research in Drama Education*. 5 (1), 45-62.
- Kabapınar, Yücel (2012). Kuramdan Uygulamaya Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi, Genişletilmiş 3.Baskı, Pegem Akademi, Ankara.
- Kandır, Adalet, “Okul Öncesi Dönemde Yaratıcı Dramanın Gelişim Alanları İle ilişkisi”, Okul Öncesi Eğitimde Drama, 4. Baskı, Kök Yay.,Ankara-2006.
- Kara, Ömer Tuğrul (2009) “Türkçe Derslerini Yaşamla Buluşturmada Bir Yöntem: Drama”, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim, Mayıs, Yıl:10 (111), s:16-19.
- (2011) “Türkçe Dersinde Dramayla Öykü Oluşturma Yönteminin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi”, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Aralık, Yıl:4(7), s:146-164.

- Karadağ, Engin, Nihat Çalışkan (2008). Kuramdan-Uygulamaya İlköğretimde Drama, Anı Yay., 2. Baskı, Ankara.
- Karapınarlı, Rengin (2007). *İlköğretim 7. Sınıf Matematik Dersinde Yaratıcı Drama Yönteminin Öğrencilerin Başarı ve Kalıcılık Düzeyine Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Karasar, Niyazi (1998) Bilimsel Araştırma Yöntemi., 8. Basım, Nobel Yay. Dağıtım, Ankara.
- Levent, Tamer (1993). *Niçin Tiyatro* (1. Basım). Ankara: Gündoğan Yayınları.
- Maden, Sedat (2010). "Türkçe Öğretmenlerinin Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Öz Yeterlilikleri", Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S:14, 259-264.
- Nutku, Özdemir (1998). Dram Sanatı ,3. Basım., İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Pinciotti, P. (1992) Creative drama and young children: The dramatic learning connection. *Arts Education Policy Review*, 94(6), 24-28.
- San, İnci, (1990). Eğitimde Yaratıcı Drama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23 (2), 573-582.
- (2006). Yaratıcı Dramanın Eğitsel Boyutları. (Editör: H. Ömer Adıgüzel). *Yaratıcı Drama (1985-1998 Yazılar)*. Ankara: Naturel Yayınları, 113-122.
- Styslinger, Mary E. (2000) "Relations of Power and Drama in Education: The Teacher and Foucault", *Journal of educational Thought*, Vol. 34, No. 2, 183-199.
- Tanrıseven, Işıl., Murtaza Aykaç (2013). Üniversite Öğrencilerin Yaratıcı Dramanın Kişisel ve Mesleki Yaşantılarına Katkısına İlişkin Görüşleri, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl:6, S:12, 329-348
- Üstündağ, Tülay (2006). Yaratıcı Drama Öğretmeninin Günlüğü, PegemA yay, Ankara.
- (1996). Yaratıcı Dramanın Üç Boyutu. *Yaşadıkça Eğitim*, (49), 19-23.
- Ömeroğlu, Esra (2006) "Dramada Duyguların İfadesi", *Okul Öncesi Eğitimde Drama*, 4. Baskı, Kök Yay., Ankara
- Önder, Alev (2001). Yaşayarak Öğrenmek İçin Eğitici Drama Kuramsal Temellerle Uygulama Teknikleri ve Örnekleri. (3. Baskı). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- (2009) Eğitici Drama, Morpa Yay., İstanbul
- Türk Dil Kurumu (1988), Türkçe Sözlük, I. Cilt, Yeni baskı, Türk Tarih Kurumu Basım Evi, Ankara, 408-409.
- Topdal, Emine Bayram (2004) "İletişim ve Eğitimde Yaratıcı Drama Süreci", *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, Ağustos-Eylül, Yıl:5, 54-55.
- İnternet Kaynakları**
- <<http://www.DramaEd.net>>, e.t. 19.03.2012.
- <<http://interdisciplinary.net/ati/education/cp/ce3/Davis%20paper.pdf>>, e.t.18.03.2012.
- <<http://ehlt.flinders.edu.au/education/DLiT/2001/drama/whatdram.htm>>, e.t. 27.11.2012).
- <http://www.osi.hu/esp/rei/downloads/multicultural_teaching_techniques.pdf>, e.t. .3.12.2012.

Extended Summary

Purpose of the Research

The purpose of this study is to reveal views of pre-service teachers related to drama course applications and to analyze their views according to the variables of gender, type of curriculum and the place where they stay in.

Method of the Research

The research has been carried out with totally 171 students including 75 females and 96 males studying at 3rd grade of Adiyaman University, Faculty of Education Classroom Teaching department. Eighty-four of these students have studied at formal daytime education and 87 have had evening education. Forty-seven of the students have stayed with their families, 35 have stayed in Credit and Dormitories Institution dormitories, 25 with their fellows in the same houses, 8 in private dormitories and 8 in other places. Each student has practiced one drama application during the drama course application. As students have displayed drama performances in related sources, they have also been encouraged put their own dramas on stage as being not intervened to perform extemporary applications and/or to make changes in available drama applications. During drama course applications, personal development statements of students related to applications have been recorded in written form. After reviewing the relevant literature, there has consequently been developed a questionnaire in order to learn views of students concerning drama course applications. The research data have been collected using this questionnaire. Frequency and percentage of pre-service teachers' views related to drama course applications have been determined. The difference between student views according to gender and type of curriculum has been revealed performing t-test and according to the places they stay in has been revealed performing one-way ANOVA analysis. LSD monitoring test has been performed for the source of difference in situations for which the condition of constant variance has been provided. Obtained data were analyzed using SPSS package program.

Research Findings

According to the findings, pre-service teachers have mentioned that drama course applications made contributions upon their social and emotional development. In terms of gender variable, there has been noticed significant difference in views of "Drama course has been efficient upon improvement of my critical thinking skill", "The drama course has provided contributions for me to acquire experiences on different events", "I can establish communication with my classmates easily after drama course", "I will use drama during my teaching career". When arithmetic mean of students has been taken into consideration, there has been noticed that female students have expressed more positive opinion than the male students. According to curriculum variable, there has been significant difference in views of "I have noticed most of my feelings by the help of drama course", "Drama course has provided contribution to feel an empathy with my friends", "By the help of drama course, I feel myself closer to some friends". When arithmetic mean of students has been taken into consideration, there has been noticed that students who studied in

formal daytime education have had more positive opinions than the ones that study in evening education. According to the variable of the place where the students stay in, there has been significant difference in views of “Drama course has provided contribution to feel an empathy with my friends”. According to this, there has been noticed significant difference in favor of students staying in state dormitory between the ones staying in state dormitories and the ones staying with their families; there has been noticed significant difference in favor of students staying in state dormitories between the ones staying in state dormitories and the ones staying in other categories. The students staying in state dormitories have mentioned that drama course applications have provided more contribution upon their feeling empathy to their friends than the ones staying with their families.

Research Results and Suggestions

Classroom teaching undergraduates mostly considered that drama course applications have revealed vital situations and provided to express themselves better.

Students have stated that at the end of the course and applications they have felt more relieved, they have noticed more feelings and have expressed their feelings easier.

Students have mostly revealed that drama course and applications have provided more contribution upon improving their self-awareness, establishing communication, understanding their classmates better, feeling empathy and discovering their creativity, improving their critical thinking skill and imagination and expressing their opinions better and accepting their individual differences.

There has been mentioned that drama course and applications have provided contributions upon students’ acquiring experiences related to different situations and their personal development stages, coping with the situations they dislike, improving their self-reliance, understanding themselves better, feeling themselves closer to some others and improving their social relations.

There has been mentioned by most of the students that drama course and applications have provided positive contribution upon students’ social and emotional development.

When it has been evaluated in terms of gender variable, there has been noticed significant difference in favor of female students for improving critical thinking ability, acquiring experiences related to different situations, establishing connections to classmates easier and using drama during teaching career. Although no questions have been asked about the city they come from, there has been noticed that female students have generally come from close areas or the region the research has been carried out. When patriarchal, traditional and closed structure of the region has been taken into consideration there can be said that this result has been more significant for the education of female students.

According to the curriculum variable, there has been noticed significant difference in favor of female students studying at formal daytime education in views of their noticing many feelings, feeling empathy to their friends and their feeling closer to some friends.

According to the variable of the place where students stay in, there has been found a significant difference in favor of the students staying in state dormitories

between the ones staying in state dormitories and the ones staying with their families or in other places. According to this, the students staying in dormitories can be said as establishing and feeling more empathy. This can be interpreted in a way that students away from their families have made more effort to understand each other.

Those suggestions have been offered as based upon the results obtained in the research:

Drama course and applications should be used for personal development of pre-service teachers as being more than just a course in faculties of education, conditions such as academicians and physical medium should be improved.

When positive effects of drama course and applications upon social and personal developments of students have been taken into consideration, the academicians who will give this lecture in faculty of education should be trained for efficiency and there has also been considered that academician's having psychology education will reveal more positive results.

For more efficient results of drama course and applications, drama halls should definitely be established in faculties of education.

When positive effects of drama course and applications upon social and personal developments of students have been taken into consideration, pre-service teachers should be provided to reflect and practice experiences they acquired in drama courses into their careers. Sub-structures of school on this issue should be completed.